

I forlagsomtalen roses denne bog for at bringe menneskelighed tilbage til økonomisk historie og traumer tilbage i den industrielle revolution. Begge dele er sandt, om end man kan diskutere, om Humphries er den første, der gør netop dét. Men måden, det gøres på, er imponerende – den stringente og samtidigt engagerede kobling af køligt statistisk overblik med den solidariske anerkendelse og inddragelse af følelsesliv og behov som forklaringsramme. Frem for alt er det en bog, der ophæver de eventuelt stadig eksisterende grænser mellem socialhistorie, kulturhistorie og økonomisk historie, hvilket gør den ikke blot læseværdig på grund af sit faktuelle indhold, men også på grund af sin metode, form og formidling.

Anne Katrine Gjerløff

BODIL SELMER: Fyrmesteren. Beretning om et liv på kanten af havet. Chr. Heering 1843-1905. Esbjerg, 2010, Fiskeri- og Søfartsmuseets Forlag. 255 s. 229 kr.

Efter 40 års udgivelse kom *1066 Tidsskrift for Historie* sidste gang på tryk i 2010. Tidsskriftet vil fremover kunne læses (gratis) på Internettet: <http://www.1066.dk/>. Dette har ikke direkte noget med den foreliggende bog at gøre. Ikke desto mindre falder det naturligt at gøre HT's læsere opmærksomme på denne store forandring hos kollegaen og at markere begivenheden med et citat – et der passer i sammenhængen: Anne Katrine Gjerløff, medlem af *1066*'s redaktion, gjorde sig i det sidste trykte hæfte tanker over, hvad der skal til for at gøre en historie god, og konkluderede: »Der, hvor den bedste historie opstår, er når godt fagligt historisk håndværk kombineres med et emne, som læserne kan relatere sig til, og der ydermere formidles i et tillukkende, velproduceret sprog«. Et eksempel på netop dette er Selmers bog om Chr. Heerings liv og gerning.

Selmer er antropolog ved Aarhus Universitet og har her skrevet, hvad jeg antager er et fritids- og i alt fald et familieprojekt, nemlig en biografi om sin oldefar, der var sømand og mangeårig fyrmester i Bovbjerg og Hanstholm. Umiddelbart kunne den familiære vinkel give anledning til bekymring for værkets balance og objektivitet. Men det er der absolut ingen grund til, for forfatteren har skabt en beretning, hvori den professionelle antropologiske angrebsvinkel går fint i spænd med den personlige relation; kombinationen er ligefrem en af bogens styrker. Selmer forener grundighed i kildeafsøgningen med analytisk

overblik, og i sin interesse for at afdække denne del af familiens historie formår hun at løfte teksten langt over det beskrivende, så historien og ikke mindst hovedpersonen bliver levende og nærværende. Man føler næsten selv et personligt bånd til Heering og hans familie efter læsningen.

Selmer gør en pointe ud af, at hun har skrevet en antropologisk beretning om et helt almindeligt menneskes liv og levned med »fokus på det dynamiske samspil mellem den enkelte og den omverden, han eller hun lever i. Hvordan oplever og forstår den enkelte verden omkring sig, og hvordan skaber man sin verden?« Hun vil forstå måden, »hvorpå aktører langt fra magtens økonomisk, kulturelle og politiske centrum faktisk bidrager og har bidraget til at forme og ændre samfundet« (s. 208). Det er en aldeles sympatisk tanke at få skrevet en af de mange mikrohistorier om 'den almindelige danskers' liv; ikke mindst hvis den løbende sættes ind i den makrohistoriske kontekst. Heering var vitterlig både et almindeligt menneske og havde et liv næsten så langt fra hovedstaden, som man kan komme. Han var dog ikke gennemsnitlig, og usædvanligt er det i hvert fald, at der er så usædvanlig meget kilde-materiale til rådighed. Det skal naturligvis ikke lægges forfatteren til last. Tværtimod giver det netop mulighed for at genskabe mennesket på godt og ondt, så læseren kan føle ham nærværende og autentisk.

Man kan som sagt diskutere, i hvilket omfang Heerings liv var almindeligt og repræsentativt. Alene det faktum, at han har sat sig spor i den nationale historie, gør ham jo ualmindelig. Til gengæld var der masser af hverdagsdrama i hans liv, som snarere udfolder og kommenterer bidder af den makroskopiske danmarkshistorie end bidrager til den. Forfatteren formår at få dette drama frem uden at overdrive – hun kan simpelthen sine retoriske virkemidler – og sammenkæder flere gange den nationale makrohistorie med Heerings mikrohistorie på fin vis. Uden at jeg skal komme alt for meget ind på selve handlingen – det overlades til den interesserede læser – så gav Heerings liv mange naturlige muligheder for drama: Han var sømand på de syv verdenshave, bl.a. under den anden slesvigske krig, og fyrmester på Vestkysten med forliste skibe og druknede fiskere på nærmeste hold. Hertil kommer en plaget personlighed med de problemer, det gav for hustruen og den voksende børneflokk, men også en personlighed med meget stor virkelyst, iderigdom og samfundssind.

Bogen er bredt formidlende og giver et både spændende og oplysende indtryk af livet i Danmark i sidste halvdel af 1800-tallet langt fra magtens centrum, men dog afhængigt af dette. Værket vil givetvis

appellere til såvel lægmand som faghistoriker. Desuden er bogen et bidrag til den løbende forskningsmæssige diskussion om, hvordan man kan og bør skrive biografier. Ved siden af teksten er der en meget fin billedside med mange familiefotos og billeder fra Vestkysten og tilhørende selvstændige billedtekster, som der er gjort meget ud af. Det er til sidst værd at bemærke to ting. Selmer demonstrerer for det første, at der godt kan være plads til forfatterens personlighed i et stykke forskningslitteratur, uden at det bliver uprofessionelt, og for det andet, at den lærde form – herunder et godt notesystem og kilde-/litteraturlister – ikke behøver at stå i vejen for den gode historie. Bogen anbefales på det varmeste.

Anita Kildebæk Nielsen

ANTHONY JAMES JOES: *Victorious Insurgencies. Four Rebellions that Shaped Our World*. Lexington 2010, The University Press of Kentucky. 336 s. 40 USD.

Den amerikanske professor i statskundskab ved Saint Joseph's University i Philadelphia, Anthony James Joes, har skrevet en ny bog om oprørskrig. Joes har i løbet af de sidste knap 20 år bidraget med en række værker om irregulære konflikter, oprørskrige og oprørsbekæmpelse. Hans forrige bog, *Urban Guerrilla Warfare* (2007), tog afsæt i en række konflikter, hvis fælles tema var bykampsscenerier med konventionelle hærstyrker på den ene side og irregulære oprørsstyrker på den anden. Blandt eksemplerne var den polske undergrundshærs opstand mod den nazistiske besættelsesmagt i Warszawa i 1944; slaget om Saigon under Tet-offensiven 1968; og russiske styrkers kampe mod oprørere i Tjetjeniens hovedstad Groznyj 1994-1996. Joes identificerede en række mønstre og forudsætninger, der bestemte sandsynligheden af, om kampene faldt ud til fordel for enten oprørerne eller den oprørsbekæmpende part.

To andre centrale værker fra Joes' hånd er *Guerrilla Warfare. A Historical, Biographical, and Bibliographical Sourcebook* (1996) og *Resisting Rebellion. The History and Politics of Counterinsurgency* (2004). I sidstnævnte analyseres en lang række irregulære konflikter, rækkende fra 1700-tallet op gennem det 20. århundrede. Joes syntetiserer erfaringerne fra disse oprørskrige og præsenterer dem i en kondenseret form, der ifølge hans intentioner kan inspirere nutidens kombattanter og eventuelt ligefrem implementeres i oprørskonflikter, f.eks. NATO-alliancens nuværende engagement mod Taleban i Afghanistan.